

NESTORŮV
LETOPIS
RUSKÝ

POVĚST DÁVNÝCH LET

Státní nakladatelství krásné literatury,
hudby a umění

Praha 1954

z téhož lesa vychází, a jde na půlnoc, i vylévá se v moře Varažské. Z téhož lesa teče Vlha na východ, a vylévá se sedmdesatým ústím v moře Chvalisské. A protože může se jíti z Ruské země po Vlze do Bulhar i do Chvalis, a na východ přijíti v podíl Sémův; a po Dvíně do Varah, z Varah [5] do Říma, a z Říma ku plemenu Chámovu. A Dněpr vylévá se v moře Pontské trojím ústím, kteréžto moře slove Ruské; a po něm učil svatý Ondřej, bratr Petřův, jakož vypravují.

V. Když Ondřej učil v Sinopii, a přišel do Korsuně, shledal, že z Korsuně jest blízko ústí Dněprské, i umínil sobě jíti do Říma, a přišel v ústí Dněprské, odtud šel po Dněpru vzhůru, a náhodou přišel i stanul pod horami na břehu. A za jitra vstav, i řekl učeníkům, kteří byli s ním: „Vidíte-li hory tyto? na těch horách vysvitne milost boží, a bude tu město veliké, a chrámy mnohé tu Bůh vztyčí.“ A všed na ty hory, blahoslavl je, postavil kříž, a pomodliv se Bohu, i slezl s hory té, kdež později vystaven byl Kyjev, a šel dále po Dněpru vzhůru. I přišel do Slovan, kdež nyní jest Novohrad, a viděl tu lidi přebývající, jak jest jich obyčej, a jak se myjí a (v lázni) metlami mrskají, i podivil se jim. I šel do Varah, a přišel do Říma, i vypravoval, jak mnoho naučil a jak mnoho viděl; i řekl jim: „Divnou věc viděl jsem v zemi Slovanské, když jsem šel sem; viděl jsem lázně dřevěné, a vytopí je náramně, a svlekou se do naha, i oblejí se kvasem louhovým, a vezmou na se proutí mladé, bijí se sami, a toho se dobíjí, že sotva živi vylezou, i oblejí se vodou studenou, a tak oživou; a to dělají po všecky dni, nejsouce nikým mučení, ale sami se mučí, a to dělají sobě lázeň, a ne kázeň.“ A oni slyšíce to, divili se. Ondřej pak pobyv v Římě, přišel do Sinopie.

VI. Polané pak živi byli o sobě, a vládli rody svými; kteřížto Polané až dotud bratří byli, a živi byli každý s svým rodem i na svých místech, vládnouce každý rodem svým. Byli tři bratří, jednomu říkali Kyj, a druhému Štěk, a třetímu [6] Choriv, a sestra jich jmenovala se Lybeď. I měl Kyj sídlo své na hoře, kdež nyní jest úvoz Bořičev, a Štěk měl sídlo na hoře, kdež nyní se zove Štěkovic, a Choriv na třetí

hoře, od něhož se nazvala Chorivice. I vystavěli město hrazené ve jméno bratra svého nejstaršího, a nazvali je Kyjev. Byl okolo města les a bor veliký, i lovivali zvěř, byliť muži moudří a důmyslní, a nazývali se Polané, od nichžto jsou Polané v Kyjevě po tento den.^{a)} Jiní pak, nevědouce toho, pravili, že Kyj byl jest převozník; neb u Kyjeva býval převoz tehdež s oné strany Dněpra, protože říkali: na převoz na Kyjův. Kdyby však býval Kyj převozníkem, tehdy nebyl by chodil do Carohradu^{b)}; ale ten Kyj byl knížetem v rodě svém. A když přišel k císaři,^{c)} jakož vypravují, veliké cti dosáhl od císaře, za kterého císaře přišel. Když pak se zase vracel, přišel k Dunaji, oblíbil si místo a vystavěl malé hrazené městečko, i chtěl se tu s rodem svým usaditi, ale nedopustili mu toho, kteří tu na blízku byli živi; a dotud ještě říkají Dunajané tomu hradišti Kyjevec. Kyj pak, přišed do svého města Kyjeva, tu život svůj dokonal; i bratří jeho Štěk a Choriv, i sestra jich Lybeď tu skonali.

VII. A po těch bratřích počali z jich rodu knížata panovati v Polanech, a v Dřevanech měli svá knížata, a Dřehovici svá, a Slované svá v Novohradě, a jiní na Polotě, kteří jsou Poločané. A od nich (dále jsou) také Křivici, kteří [7] sedí na vrch Vlhy, a na vrch Dvíny, i na vrch Dněpra, jichž město jest Smolensk, neb tu sedí Křivici; a k severu od nich na Bílém jezeře sedí Vesové, a na Rostovském jezeře Mera, a na Kleštině jezeře též Mera; a po Oce řece, kdež se vylévá u Vluhu, sedí Muromci, národ svůj, a Čeremisi, také svůj národ, Mordva, také svůj národ. Neb jen tyto národové Slovanští jsou v Rusích: Polané, Dřevané, Novohradští, Poločané, Dřehovici, Severané, Bužané, protože sedí po Buhu, a posléze Volyňané. A tyto jsou jiní národové, kteří daň dávají Rusům: Čudi, Mera, Vesi, Muroma, Čeremisi, Mordva, Permi, Pečera, Jami, Litva, Ziměgola, Krsi, Norva^{d)},

a) A byli tehdež pohané, obětující jezerům i studénkám a hájům, jakož i jiní pohané. *Sof. vr.*

b) násilně a válečně *Nik.*

c) nevíme toho sami, ale jen o tom víme, jakož vypravují, že veliké cti dosáhl od císaře, kterého nevím, ale za kterého císaře přišel. *Hip.*

d) Místo Norva neb Norovci má *Per.*: Neroma totiž Žmuď.

859 Léta 6367 brali daň Varazi, přicházejíce ze zámoří, na Čudech, i na Slovanéch, i na Meranech, i na Vesích, i na Křivicích; a Kozaré brali (daň) na Polanech, i na Severanech, i na Vjaticích, brali [po^a popelici a veveřici od dymníku.

860 XV. Léta 6368; léta 6369; léta 6370 vyhnali^a) Varahy za
862 moře, a nedali jim daně, i počali sami sobě vládnouti, a ne-
bylo u nich práva; i vstal rod na rod, nenáviděli se vespolek,
a počali sami proti sobě bojovati. I pravili sami mezi sebou:
Vyhledejme sobě kníže, kterýž by vládnul námi, a soudil
[13] po zákonu^b). I šli za moře k Varahům, k Rusům; neb tak
se nazývali ti Varazi Rusy, jakož se jiní nazývají Švédy,
a jiní Normany, Anglany, jiní Goty, tak i ti. I řekli Rusům
Čudi, Slované, i Křivici, i Vesi: Země naše veliká jest i oplývá
vším, ale řádu v ní není; i pojdte panovat a námi vládnout.
I vybrali se tři bratří s rody svými, pojali s sebou všecky
Rusy, a příšli^c); nejstarší, Rurik, usadil se v Novohradě,
a druhý, Sineus, na Bělojezeře, a třetí, Truvor, v Izborště.
A od těch Varah dostala jméno země Ruská, Novohradští:
ti lidé Novohradští jsou z rodu Varažského, prvé však byli
Slované.^d) Po dvou pak letech Sineus umřel, i bratr jeho
Truvor, a ujal vládu Rurik,^e) i rozdával mužům svým města,
tomu Polotsk, tomu Rostov, jinému Bělojezero. I po těch
městech jsou příchozí Varazi; ale první osadníci v Novohradě
(byli) Slované, a v Polotště Křivici, v Rostově Merané,
v Bělojezeře Vesi, v Muromě Muromci; a nad těmi nade
všemi panoval Rurik.

a) Slované *Per*.

b) po řádu, po zákonu. *Hip*.

c) nejprvé ke Slovanům, a vystavěli hrazené město Ladogu, a nejstarší,
Rurik, sedl v Ladoze *Hip. Chl. Troj*.

d) *Rkp. Nik. klade sem tyto zprávy:* Léta 6372 (864) byl od Bulharův
zabit Oskoldův syn. Téhož léta stýskali sobě Novohradští, pravíce, že:
„Musíme býti otroky, a mnoho zlého všelijak snášeti od Rurika i od rodu
jeho.“ Téhož léta zabil Rurik udatného Vadima, i jiných mnoho Novo-
hradských, rádcův jeho, pobil.

e) sám jediný, a přišel k Ilmeru, vystavěl město hrazené nad Vlcho-
vem, a nazval je Novohrad, i sedl tu co kníže *Chl. Hip.*, rozdávaje země
mužům svým, aby stavěli města hrazená, *Radz*.

I byli u něho dva muži, ne z plemene jeho, ale^a) bojarové,⁴ 862
a ti vyprosili se k Carohradu s rodem svým. I šli po Dněpru,
a jdouce mimo, uzřeli na hoře městečko hrazené, i otázali se,
řkouce: Čí to městečko? Oni pak řekli jim: „Byli jsou tři [14]
bratří, Kyj, Štěk, Choriv, ti to městečko vystavěli; i zahy-
nuli, a my, jich rodni, tu přebýváme, platíce daň Kozarům.“
Oskold pak a Dir⁵ usadili se v městě tom, a mnohé Varahy
sebrali, i počali vládnouti Polskou zemí, když Rurik panoval
v Novohradě.

XVI. Léta 6371; léta 6372; léta 6373; léta 6374 táhl Oskold 863
a Dir na Hřecky, a přitáhli ve čtrnáctém létě Michaela císaře. 866
Císař pak byl odtáhl na Agarany, a když došel k Černé řece,
poslal eparch⁶ k němu zprávu, že Rusové táhnou na Caro-
hrad; i vrátil se císař. Ti pak do vnitř zátoky mořské všedše,
mnoho křesťanův pobili, a ve dvou stech korábech Carohrad
obstoupili. Císař pak ledva do města vešel, s patriarchem
s Fotiem odebral se tam do chrámu svaté boží Rodičky ve
Vlacherně, a celou noc ztrávili na modlitbě; a potom božskou
řízu svaté boží Rodičky zpívající vynesli a omočili v řeku.
I byla tišina, a moře bylo se ukrotilo; a ihned bouře povstala
s větrem, a vlny veliké vstaly jedna za druhou, a bezbož-
ných Rusů koráby (bouře) rozmetala a ku břehu přivrhla,
a je (Rusy) pohubila, takže málo jich z takové bídy mohlo
uteci, a ti se vrátili domů.^b)

XVII. Léta 6375;^c) léta 6376 počal (po císaři Michaelovi) 867
panovati Basilij. 868

Léta 6377 pokřtěna byla veškerá země Bulharská. 869 [15]

Léta 6378; léta 6379; léta 6380; léta 6381; léta 6382; 870
léta 6383; léta 6384; léta 6385; léta 6386; léta 6387 umřel 879
Rurik, vzdav knížecí panování své Olegovi, kterýž byl z ro-

a) ani *Hip*.

b) *I tato zpráva větším dílem vzata jest z Jiřího Hamartola, jehož text
hřecký viz u Biel. I, 846.*

c) *Tuto vkládá rkp. Nik. zprávy následující:* Léta 6375 vrátili se Oskold
a Dir z Carohradu v malé družině, a nastal v Kyjevě veliký pláč. Téhož
léta byl v Kyjevě hlad veliký. Téhož léta pobili Oskold a Dir mnoho
Pečeněhův. Téhož léta uprchlo od Rurika z Novohradu do Kyjeva
mnoho mužův Novohradských.

879 du jeho, i vloživ jemu syna svého Igora na ruce; neb Igor byl ještě velmi malé dítě.

880 XVIII. Léta 6388; léta 6389; léta 6390 šel Oleg, pojav
882 s sebou mnoho vojska, Varahy, Čudy, Slované, Merany, Vesy, Křivice, a přitáhl ke Smolensku do Křivic, a vzal město, i osadil muži svými. A odtud táhl dolů a vzal Lubeč, i osadil muži svými. I přitáhl k horám Kyjevským, a shledal Oleg, že tu Oskold a Dir panují, i ukryl vojsko v lodech, a jiné zůstavil pozadu, a sám přišel, nesa děcko Igora. I připlul pod Uhersko, ukryv vojsko své, a poslal k Oskoldu a Dirovi, řka: „Jsme hosté, a jdeme do Hřek od Olega i od Igora kněžíce; i přijďte k nám, ke svým rodným.“ A Oskold i Dir přišli. I vyskákali všickni ostatní z lodí, a řekl Oleg Oskoldu a Dirovi: „Vy nejste knížata, ani rodu knížecího, ale já jsem rodu knížecího.“ a (vtom) vynesli Igora: „a tento jest syn Rurikův!“ I zabili Oskolda i Diru, a nesli na horu, a pohřbili je na hoře, kteráž se nyní zove Uhersko, kdež nyní jest Olmin dvůr,^{a)} na té mohyle vystavěl Olma chrám svatého Mikuláše; a Dirova mohyla jest za svatou Irenou.

[16] I obral sobě Oleg sídlo knížecí v Kyjevě; i řekl Oleg: „Toto budiž máti měst Ruských!“ A byli u něho Varazi i Slované, a ostatně nazvali se Rusy. Tento pak Oleg začal stavěti města hrazená, a uložil dani Slovanům, Křivicům i Meranům; a ustanovil, aby Varahům dávali z Novohradu 300 hřiven⁷ na rok, pro mír, ježto až do smrti Jaroslavovy dávali Varahům.

883 XIX. Léta 6391 počal Oleg válčiti s Dřevany, a poraziv je, bral na nich daň po černé kuně.

884 Léta 6392 táhl Oleg na Severany, a porazil Severany, i vzložil na ně daň lehkou, a nedopustil jim, aby Kozarům dani platili, řka: „Já jsem jich odpůrce, a vám netřeba co dávat.“

885 Léta 6393 poslal Oleg k Radimicům, řka: „Komu dáváte daň?“ A oni pravili: „Kozarům.“ I řekl jim Oleg: „Nedávejte nic Kozarům, ale dávejte mně!“ I dali Olegovi po penízi,⁸ jakož i Kozarům dávali. I panoval Oleg nad Polany,

^{a)} a na té mohyle postavili chrám svatého Mikuláše. Per.

i nad Dřevany, i nad Severany, i nad Radimici, a s Ulici 885 i s Tiverci vedl válku.

Léta 6394; léta 6395. Panoval císař Leon, syn Basilijův, 886 jež se jmenoval Lev, a bratr jeho Alexandr, kterýžto (Lev) 887 panoval let dvacet a šest.

Léta 6396; léta 6397; léta 6398; léta 6399; léta 6400; léta 888 6401; léta 6402; léta 6403; léta 6404; léta 6405; léta 6406 898 táhli Uhři mimo Kyjev horou, kteráž se nyní nazývá Uhersko, a přišedše k Dněpru, postavili se tu svými stany; neb byli toulaví jako nyní Plavci. Přišedše od východu, převrhli se přes hory veliké,^{a)} i počali válčiti proti Vlachům a Slovanům, kteří tu přebývali. Neb nejprvé seděli tu Slované, a Vlachové ujali zemi Slovanou; a potom Uhři vyhnali Vlachy, i zdělili po nich tu zemi, a usadili se v ní se Slo- [17] vany, podrobivše je pod sebe; a odtud dostala jméno své země Uherská. I začali Uhři válčiti proti Hřekům, a poplelili zemi Thráckou i Macedonskou až do Seluně; i počali také válčiti proti Moravě a proti Čechům. Byl jediný národ Slovanův: Slované, kteří seděli po Dunaji, jež sobě podmanili Uhři, i Moravané, i Čechové, i Lechové, i Polané, kteří nyní slovou Rusové. Těm totiž nejprvé vyloženy byly knihy v Moravě, ježto slove písmo slovanské, kteréžto písmo jest v Rusích i v Bulhařích Dunajských.

XX. Když Slované (v Moravě přebývající) byli pokřtěni, knížata jich, Rastislav, i Svatopluk, i Kocel, poslali k císaři Michaelovi, řkouce: „Země naše pokřtěna jest, ale nemáme učitele, jež by nás vyučoval a cvičil nás, i tlumočil nám písmo svaté; neb nerozumíme ani hřeckému jazyku, ani latinskému; jedni nás učí tak, a jiní jinak; a protož nerozumíme smyslu písma, ani moci jeho: i pošlete nám učitele, kteří nám mohou vyložiti slova kněh i rozum jich.“ Toto slyše císař Michael, i svolal mudrce všecky, a oznámil jim všecky řeči knížat slovanských. I řekli mudrcové: „Jest muž v Seluni, jmenem Lev, a má syny povědomé jazyka slovan-ského, umělé dva syny má a mudrce.“ Uslyšav to císař, poslal pro ně do Seluně ke Lvovi, řka: „Pošli k nám ihned

^{a)} ježto nazvány jsou hory Uherské, Hip.

898 syny své, Methoděje a Konstantina.“ Uslyšav to Lev, ihned je poslal. I přišli k císaři, a řekl jim: „Aj, poslala ke mně země Slovanská, prosíc učitele sobě, kterýž by mohl jim tlumočiti písmo svaté, neb toho sobě žádají.“ I dali se císařem uprositi; a poslal je do země Slovanské k Rastislavovi, Svatoplukovi a Kocelovi. A když tam přišli, počali skládati [18] písmena abecední slovansky, a přeložili apoštola i evangelie. I rádi byli Slované, že slyšeli veliké skutky boží svým jazykem. A potom přeložili žaltář a ochtoik,⁹ i ostatní knihy. Někteří pak začali tupiti knihy slovanské, řkouce, že: „Nesluší nižádnému národu míti písmen svých, kromě Hebreův, a Hřekův i Latiníkův, podlé Pilátova nápisu, ježž napsal na kříži Páně.“ To pak uslyšav papež Římský, pohaněl těch, kteří reptají na knihy slovanské, řka: „Nechť se vyplní slovo, ježto psáno jest, že: Chváliti budou Boha všickni národové; a jiné: Všickni vypravovati budou jazyky rozličnými veliké skutky boží, jakož dá jim Duch svatý odpovídati. A tupí-li kdo písmo slovanské, nechť bude odloučen od církve, dokud se nenapraví; neb tito jsou vlci, a ne ovce, jež sluší znáti po ovoci, a chrániti se jich. Vy pak, dítky boží! poslušni buďte naučení, a nezavrhujte učení církevního, jakož vás jemu naučil Methoděj, učitel váš.“

Konstantin pak navrátiv se zpět, šel učit národa Bulharského, a Methoděj ostal v Moravě. A potom kníže Kocel ustanovil Methoděje biskupem v Panonii, na stolci svatého Andronika apoštola, jednoho ze sedmdesáti, učeníka svatého apoštola Pavla. Methoděj pak posadil dva kněze rychlopisce veliké, a přeložil všecky knihy zúplna z jazyka hřeckého v slovanský za šest měsíců, začav od března měsíce, do dvacátého a šestého dne měsíce října. A skončiv (toto dílo), důstojnou chválu i slávu Bohu vzdal, jenž takovou milost dal biskupu Methodějovi,¹⁰ následníku Andronikovu. A protož národu Slovanskému učitelem jest Andronik apoštol; neb přišel až do Moravy. I apoštol Pavel učil tu: neb tu jest [19] Ilyrik, do něhož přišel apoštol Pavel; byliť tu prvě Slované^{a)}. A protož národu Slovanskému učitelem jest Pavel; od toho

a) byliť tu Slované prvě za Pavla. Per.

pak národu jsme i my, Rusové, tudíž i nám Rusům učitelem 898 jest Pavel apoštol, poněvadž učil jest národ Slovanský, i ustanovil jest biskupem a náměstkem po sobě Andronika národu Slovanskému. A Slovanský národ i Ruský jeden jest, neb od Varahů nazvali se Rusy, a prvě byli Slované; i ač se také Polany nazývali, však řeč jich byla slovanská; Polany pak zvali se proto, že v poli měli sídla svá, ale jazyk slovanský měli jediný.

XXI. Léta 6407; léta 6408; léta 6409; léta 6410 Leon 899 císař najal Uhry na Bulhary, a Uhři vpád učinivše celou 902 zemi Bulharskou poplenili; Simeon pak, zvěděv to, na Uhry se obrátil, a Uhři táhli proti němu, i porazili Bulhary tak, že ledva Simeon utekl do Derstru.

Léta 6411. Když Igor dorostl, chodil za Olegem a poslouchal jeho. I přivedli jemu ženu od Pleskova, jmenem Olgu^{a)}. 903

Léta 6412; léta 6413; léta 6414; léta 6415 táhl Oleg na 904 Hřecky, ostaviv Igora v Kyjevě. I pojal s sebou množství 907 Varahů, i Slovanů, i Čudů, i Křivice, i Merany, i Polany, i Severany, i Dřevany, i Radimice, i Charvaty, i Dudleby, i Tiverce, o nichž oznámeno jest:¹¹ ti všickni nazývali se^{b)} Veliká Scythie. A s těmi se všemi táhl Oleg na koních i v korábích, a bylo počtem korábů dva tisíce. I přitáhl k Carohradu, a Hřeci zamkli zátoku mořskou a město zavřeli. I vyšel Oleg na břeh, a nařídil vojsku, aby vytáhli koráby [20] na břeh, i plenil okolo města a mnoho Hřeků pobil, a paláce mnohé rozkotali a chrámy spálili; a které zajali, jedněch posekali, a jiné mučili, některé pak rozstříleli, a jiné v moře vmetali, i jiné mnohé zlé činili Rusové Hřekům, jakož bojovníci činívají. I poručil Oleg vojsku svému, aby koleša udělali a postavili koráby na koleša; a když byl pokosný vítr, napnuli plachty a s pole táhli k městu. Spatřivše to Hřekové, ulekli se a řekli, vyslavše k Olegovi: „Nehub města, podáme se k dani, jakouž chceš.“ I zřídil Oleg vojsko své, a vynesli mu (z města) pokrmy a víno; a nepřijal jeho,

a) bystrého rozumu a kořen i základ víry křesťanské a naši vůdkyni. Per.

b) u Hřeků Per.

i: „Není
“ I roz-
nách na
I podali
aby ne-
d města,
a s Ale-
ermuda,
li Hřeci:
li vojsku
a potom
, pak na
a Lubeč,
ita, kteří
poselné,
cupci, ať
o, i ryby,
ž půjdou
a pokrm,

bojarstvo
ného ne-
sem při-
; přichozí
naše pošle
ehdy do-
Kyjeva,
města ať
e zbraně,
řeba, ne-

zem, pod-
políbivše
řísahu po
Perunem,
lili pokoj.

I řekl Oleg: „Ušíte plachty (lodní) povlačité Rusům, a Slo- 907
vanům hedvábné.“¹⁴ I stalo se tak. I pověsil štít svůj ve
bráně, na znamení vítězství, a odtáhl od Carohradu. I na-
pnuli Rusové plachty povlačité, a Slované hedvábné, a roz-
trhal je vítr; i řekli Slované: „Vezměme si své tlusté plátěné,
nehodí se Slovanům plachty hedvábné.“ I přišel Oleg do
Kyjeva, nesa zlato, i povlaky, i ovoce, i víno, i všeliké věci
drahé. A nazývali Olega věštcem: neboť byli lidé pohané
a nemoudří.

Léta 6416; léta 6417; léta 6418; léta 6419 zjevila se hvězda 908 [22]
veliká na západě, na způsob kopí. 911

XXII. Léta 6420 poslal Oleg muže své, aby způsobili 912
pokoj a ustanovili řád mezi Hřeky a Rusy; i poslal, mluvě
tak jako v jiné smlouvě, kteráž učiněna byla za týchž císa-
řův, Lva i Alexandra.

My z rodu Ruského muži:¹⁵ Ingeld, Farlof, Vermud,
Rulav, Gudy, Ruald, Karn, Frelaf, Ruar, Aktevu, Truan,
Lidul, Fost, Stemid, jsouce poslání od Olega, velikého kní-
žete Ruského, i ode všech, kteří jsou pod rukou jeho, jas-
ných bojarův,^a) k vám, Lvovi a Alexandru i Konstantinu,
velikým v Bohu samodržcům, císařům Hřeckým, na zacho-
vání i na upevnění od mnohých let mezi křesťany a Rusy
bývalé lásky, z vůle našich knížat a z poručení, i ode všech,
kteří jsou pod rukou jeho, Rusů. Naše Jasnost více než jiní,
kteřížto chtějí s pomocí boží zachovati a upevniti takovou
lásku, bývalou mezi křesťany a Rusy, mnohdykrát za sprá-
vedlivé jsme uznali, netoliko prostě slovem, ale i písmem
a přísahou tuhou, zapřísáhnuouce se zbraní svou, takovou
lásku upevniti a utvrditi podlé víry i podlé zákona našeho.
Jsou pak, jakož nám šlo o boží mír a lásku, články takové:
Především tedy abychom se s vámi Hřeky smířili, abychom
jedni druhé milovali ze vsí duše i vůle, a nedopouštěli, pokud
vůle naše dostačuje, aby od lidí, kteří jsou pod rukou našich
jasných knížat, bylo nějaké pohoršení anebo vina; ale vy-
nasnažme se, pokud nám možné, o zachování na léta další
i navždy lásky nezvratné a nezrušitelné s vámi Hřeky, ježto [23]

^a) jasných a velikých knížat i jeho velikých bojarův, *Hip*.

907 neb bylo ustrojeno s otravou. I ulekli se Hřeci a řekli: „Není to Oleg, ale svatý Dmitrij, poslán na nás od Boha.“ I rozkázal Oleg daň dávatí na 2000 korábův, po 12 hřivnách na člověka, a v každém korábu bylo po 40 mužích. I podali se k tomu Hřeci a počali Hřeci za pokoj prositi, aby neválčil proti Hřecké zemi. Oleg pak málo odstoupiv od města, počal o pokoj jednati s císaři Hřeckými, s Leonem a s Alexandrem, i poslal k nim do města muže Farlofa, Vermuda, Rulava a Stemida, řka: „Podejte mi se k dani.“ I řekli Hřeci: „Čeho chceš, a dáme ti.“ I rozkázal jim Oleg, aby dali vojsku na 2000 korábův po dvanácti hřivnách na rotu,¹² a potom dávatí úklady¹³ na Ruská města; nejprvé na Kyjev, pak na Černihov, i na Přáslav, i na Polotsk, i na Rostov, i na Lubeč, i na ostatní města; neb po těch městech seděli knížata, kteří byli pod Olegem. Když přijdou Rusové, ať dostanou poselné, [21] jakož ustanoveno;^{a)} a když přijdou kteří (ruští) kupci, ať dostanou měsíčné na šest měsíců, chléb, i víno, i maso, i ryby, i ovoce; i ať jim udělají lázeň, kdykoli žádají; a když půjdou Rusové domů, ať dostanou u císaře našeho na cestu pokrm, i kotvice, i provazy, i plachty, mnoho-li jim třeba.

I podali se k tomu Hřeci; a císařové i veškeré bojarstvo pravili: Když přijdou Rusové bez koupě, ať měsíčného neberou; ať zapoví kníže poslům svým, Rusům, kteří sem přicházejí, aby nedělali škody po vseh v kraji našem; příchozí Rusové ať zůstávají u svatého Mamy, a císařstvo naše pošle (k nim osoby některé), aby napsali jmena jich, a tehdy dostanou své měsíčné hosté, nejprvé kdo jsou z města Kyjeva, a pak z Černihova, i Přáslavi, i ostatní města; a do města ať vcházejí jedinou branou, s císařovým mužem, beze zbraně, po padesáti mužích; i ať dělají koupi, jakož jim třeba, neplatíce mýta z ničehož.

Císař pak Leon s Alexandrem učinili pokoj s Olegem, podvolivše se k dani; i v přísahu vešli mezi sebou, políbivše sami (císařové) kříž, a Olega vedše i lid jeho na přísahu po ruském zákonu. I kleli se (Rusové) zbraní svou, a Perunem, bohem svým, i Volosem, bohem dobytka, a stvrдили pokoj.

a) Takto v rkp. Per.; jiní mají: mnoho-li chtějí.

I řekl Oleg: „Ušíte plachty (lodní) povlačité Rusům, a Slovanům hedvábné.“¹⁴ I stalo se tak. I pověsil štít svůj ve bráně, na znamení vítězství, a odtáhl od Carohradu. I napnuli Rusové plachty povlačité, a Slované hedvábné, a roztrhal je vítr; i řekli Slované: „Vezměme si své tlusté plátěné, nehodí se Slovanům plachty hedvábné.“ I přišel Oleg do Kyjeva, nesa zlato, i povlaky, i ovoce, i víno, i všeliké věci drahé. A nazývali Olega věštcem: neboť byli lidé pohané a nemoudří.

Léta 6416; léta 6417; léta 6418; léta 6419 zjevila se hvězda 908 [22] veliká na západě, na způsob kopí. 911

XXII. Léta 6420 poslal Oleg muže své, aby způsobili 912 pokoj a ustanovili řád mezi Hřecky a Rusy; i poslal, mluvě tak jako v jiné smlouvě, kteráž učiněna byla za týchž císařův, Lva i Alexandra.

My z rodu Ruského muži:¹⁵ Ingeld, Farlof, Vermud, Rulav, Gudy, Ruald, Karn, Frelaf, Ruar, Aktevu, Truan, Lidul, Fost, Stemid, jsouce posláni od Olega, velikého knížete Ruského, i ode všech, kteří jsou pod rukou jeho, jasných bojarův,^{a)} k vám, Lvovi a Alexandru i Konstantinu, velikým v Bohu samodržcům, císařům Hřeckým, na zachování i na upevnění od mnohých let mezi křesťany a Rusy bývalé lásky, z vůle našich knížat a z poručení, i ode všech, kteří jsou pod rukou jeho, Rusů. Naše Jasnost více než jiní, kteřížto chtějí s pomocí boží zachovati a upevniti takovou lásku, bývalou mezi křesťany a Rusy, mnohdykrát za spravedlivé jsme uznali, netoliko prostě slovem, ale i písmem a přísahou tuhou, zapřísáhnouce se zbraní svou, takovou lásku upevniti a utvrditi podlé víry i podlé zákona našeho. Jsou pak, jakož nám šlo o boží mír a lásku, články takové: Především tedy abychom se s vámi Hřecky smířili, abychom jedni druhé milovali ze vsí duše i vůle, a nedopouštěli, pokud vůle naše dostačuje, aby od lidí, kteří jsou pod rukou našich jasných knížat, bylo nějaké pohoršení anebo vina; ale vynasnažme se, pokud nám možné, o zachování na léta další i navždy lásky nezvratné a nezrušitelné s vámi Hřecky, ježto [23]

a) jasných a velikých knížat i jeho velikých bojarův, Hip.

- 941 a do Paflagonské země, a celou krajinu Nikomedskou poplenivše, zátoku celou spálili; a koho jali, některé rozsekali, jiné jako terč postavivše stříleli v ně, i rozráželi, opak ruce svazovali, hřeby železné po středu hlavy vbíjeli jim, a i mnoho svatých chrámů ohněm zažehli, kláštery i vesnice spálili, a jmění nemálo po obě straně (moře) pobrali. A když potom vojska přišla od východu, Pamfil domestik¹⁸ se čtyřiceti [31] tisíci, a Foka patricius s Macedony, a Theodor vůdce s Thráky, a s nimi i důstojníci bojarští, tehdy obklíčili Rusy vůkol. I uradili se Rusové a vytáhli zbrojně na Hřečky, a bitva mezi nimi byla zlá, ledva odolali Hřekové; Rusové pak vrátili se podvečer k družině své, a na noc vlezše do lodí ujeli. A Theofan potkal je v korábích s ohněm, i počal trubami oheň pouštět na lodi ruské, a bylo viděti věc divnou a strašlivou. I vidouce Rusové plamen, uvrhli se do vody mořské, chtěce ubřesti; a tak ostatní vrátili se domů.¹⁹ Když pak tito přišli do země své, vypravovali každý svým o tom, co se stalo, i o korábovém ohni: „Tak jako blesky,“ prý, „které jsou na nebesích, mají Hřekové u sebe, a ty pouštějíce pálili nás; a proto jsme jim neodolali.“ Igor pak vrátiv se počal sbírat vojska mnohá, i poslal také pro Varahy za moře, vábě je na Hřečky, chtě opět táhnouti na ně.
- 942 Léta 6450 Simeon táhl na Charvaty a poražen byl od Charvatův,²⁰ i umřel, zůstaviv po sobě kníže Petra, syna svého, aby panoval nad Bulhary.
Téhož léta narodil se Igorovi Svatoslav.
- 943 XXVII. Léta 6451 opět přitáhli Uhři na Carohrad, a učinivše pokoj s Romanem, vrátili se domů.
- 944 Léta 6452 shromáždil Igor vojska mnohá, Varahy, Rusy i Polany, Slovany i Křivice i Tiverce, i Pečeněhy najal, vzav u nich zástavníky, i táhl na Hřečky v lodech i na koních, chtě se pomstiti. Uslyšavše to Korsuňci, poslali k Romanovi, řkouce: „Aj táhnou Rusové, bez počtu korábů, pokryli jsou moře koráby svými.“ Takéž i Bulharé poslali návštějí, řkouce: „Táhnou Rusové, a najali jsou k sobě Pečeněhy.“ Uslyšav to císař, poslal k Igoru nejlepší bojary své, prose a řka: „Nechoď, ale vezmi daň, kterou bral Oleg, a přidám

ještě k dani té.“ Takéž i k Pečeněhům poslal povlaky 944 [32] a mnoho zlata. Igor pak přišed až k Dunaji, sezval družinu svou a počal se raditi, i oznámil jim řeč císařovu. I řekla družina Igorova: „Když takto mluví císař, co chceme tedy více toho, nepotýkavše se dostati zlato, stříbro i povlaky? zdali kdo ví, kdo zvítězí, my-li, čili oni? a zdali kdo s mořem se uradil? neb aj, netáhneme po zemi, ale po hlubině mořské; a smrt jest obecna všem!“ I poslechl jich Igor, a přikázal Pečeněhům, aby plenili zemi Bulharskou; a sám vzav u Hřeků zlato i povlaky na všecko vojsko, vrátil se zpět, a přišel domů do Kyjeva.

Léta 6453 poslal Roman, i Konstantin, i Stefan posly 945 k Igorovi, aby zjednali pokoj předešlý. A Igor rozmouval s nimi o pokoji. I poslal Igor muže své k Romanovi, a Roman sezval bojary a důstojníky. I přivedli posly Ruské a poručili mluvíti a psáti obojích řeči na listě, v týž způsob jako v předešlé smlouvě, kteráž byla za císaře Romana, i Konstantina, i Stefana, panovníků Krista milovných:

My z rodu Ruského poslové i hosté²¹: Ivor, posel Igorův, velikého knížete Ruského, a obecní poslové: Bujefast, Svatoslavův, syna Igorova; Iskusev, kněžny Olgy; Sludy, Igorův, netě²² Igorova; Ulb, Vladislavův; Kanimar, Předslavin; Šichbern, Sfandy, ženy Ulbovy; Prastěn, Turdův; Libi, Arfastův; Grim, Sfirkův; Prastěn, Akunův, netě Igorova; Kary, Studkův; Karšev, Turdův; Egri, Evliskův; Voist, Vojkův; Istr, Amundův; Prastěn, Bernův; Gastjag, Gunarův; Šibrid, Aldanův; Kol, Klekův; Stengi, Etonův; Sfirka, ...; Alvard, Gudův; Frudi, Truadův; Mutur, Ustinův; kupec Adun, Adulb, Ingivlad, Oleb, Frutan, Gomol, Kuci, Emig, Turbid, Furstěn, Bruny, Roald, Gunastr, Frastěn, Ingeld, Turbern,^{a)} Mony, Ruald, Svěn, Stir, Aldan, Tirej, [33] Aspubran, Vuzleb, Sin Korobic; poslaní od Igora, velikého knížete Ruského, a ode všech knížat, i ode všech lidí země Ruské; a od těch rozkázáno nám, abychom starý pokoj obnovili, dábla, jenž dobrého nenávidí a v nepřátelství sobě libuje, porazili, a od mnohých let trvajíc lásku mezi Hřečky

^{a)} i druhý Turbern. Uleb, Turben, Hip.

945 na té části, ať nemá práva kníže Ruský pleniti v těch krajinách, a ta krajina nemá se vám podrobiti. A tehdáž, když požádá nás za vojsko kníže Ruský k válce, máme jemu dáti, cokoli jemu bude potřebí. A o tom, najdou-li Rusové koráb [36] hřecký vyvržený na kterémkoli místě, ať jemu škody nedělají; pakli kdo co z něho vezme, anebo člověka otrokem učiní, nebo zabije, ať bude povinen zákonu ruskému i hřeckému. Najdou-li v ústí Dněprském Rusové Korsuňany, ani ryby loví, ať jim nic zlého nečiní; i ať nemají práva Rusové zimovati v ústí Dněpra, Bělobřeží, ani u svatého Etheria, ale když přijde jeseň, ať jdou sobě domů do Rus. A o Černých Bulhařích, kteřížto přicházejí a plení v krajině Korsuňské, ustanovujem knížeti Ruskému, aby jich nepouštěl škodit té krajině. Příhodí-li se škoda nějaká od Hřekův, kteří jsou pod vládou císařstva našeho, ať nemáte práva trestati jich, ale z rozkazu císařstva našeho ať potrestán bude každý, jakož zavini. Zabije-li křesťan (Hřek) Rusa anebo Rus křesťana, ať zadržán bude vražedník od příbuzných zabitého, aby jej zabili; jestliže vražedník uskočí a uteče, a má-li jaké jmění, ať vezmou jmění jeho příbuzní zabitého; pakli žádného jmění nemá i uteče, ať hledají jeho, až se nalezne; a nalezne-li se, ať bude zabit. Jestliže udeří mečem, neb kopím, neb jakoukoli zbraní Rus Hřeka, nebo Hřek Rusa, ať pro to provinění zaplatí stříbra pět liber podlé zákona ruského; nemá-li žádného jmění, ať prodáno bude, cokoli se zač prodati může (z jeho věcí), ano i oděv, ve kterém chodí, i ten má se s něho svléci, a co se ostatku dotýče, ať vykoná přísahu podlé víry své, že nemá ničehož, a tak bude propuštěn. Bude-li chtíti císařstvo naše od vás vojsko na naše nepřátely, tehdy máme psáti k velikému knížeti vašemu, a ten ať pošle k nám, mnoho-li chceme: a z toho poznají jiné země, jakou lásku mají Hřekové s Rusy. [37] My pak úmluvu celou napsali jsme na dvou listech, a jeden list jest u císařstva našeho, na němž jest kříž i jména naše napsána, a na druhém poslové vaši i hosté vaši. A ti, kteří odejdou s poslem císařstva našeho, ať ho doprovodí k velikému knížeti Ruskému Igorovi a k lidem jeho, kteřížto

přijmouce list vykonají přísahu, že skutečně zachovají, 945 jakož jsme se umluvili a na ten list napsali, na němž jsou napsána jména naše. [My pak (Rusové), kolik nás jest pokřtěných, zapřisáhli jsme se chrámem svatého Eliáše ve chrámě sborovém, a předležícím svatým křížem i tímto listem, že zachováme vše, co na něm napsáno jest, a že ničehož z něho nepřestoupíme; a kdo toto se strany naší přestoupí, buď kníže anebo kdokoli jiný, buď pokřtěn anebo nepokřtěn, ať nemá pomoci od Boha, i ať bude otrokem po celý život budoucí, a) a svou vlastní zbraní ať bude zabit. A nekřtění Rusové mají odložit štíty své i meče své nahé, obruče své i ostatní zbraně, a mají přísahati o všech věcech, ježto jsou napsány na tomto listě, že zachovány budou od Igora, i ode všech bojarův, i ode všech lidí se strany Ruské na budoucí léta i navždy. Jestliže kdo z knížat nebo z lidí ruských, budiž křesťan nebo nekřesťan, toto přestoupí, co na tom listě napsáno jest, bude hoden, aby umřel svou zbraní, i ať bude proklet od Boha i od Peruna, že přestoupil svou přísahu. A dokud bude dobrý Igor, veliký kníže, živ, ať toto zachová, láska pravá aby se nezrušila, dokud slunce svítí a svět stojí, na nynější věky i na budoucí.²³

Poslové pak Igorem poslaní přišli k Igorovi s posly hřeckými, a vypravovali všecky řeči císaře Romana. Igor pak povolal k sobě posly hřecké, a řekl jim: „Mluvte, co vám oznámil císař.“ I řekli poslové císařští: „Aj, poslal nás císař, [38] rád jest pokoji, chce pokoj míti s knížetem ruským a lásku. Tvoji poslové vedli jsou císaře naše ku přísaze, a nás také poslali, abychom ku přísaze vedli tebe i lidi tvé.“ I přislíbil Igor, že tak učiní. Z jitra povolal Igor posly, a přišel na chlum, kde stál Perun, i odložili zbraně své, i štíty, i zlato, a vykonal Igor přísahu i lidé jeho, co bylo Rusův pohanských; a křesťanské Rusy vedli ku přísaze v chrámě svatého Eliáše, jenž jest nad potokem konec Pasinčí besedy a Kozarě, bylť tento chrám sborový, neb mnozí Varazi byli křesťané. Igor pak utvrdiv pokoj se Hřeky propustil posly, obdařiv je kožišinami, i čeledí, i voskem, a propustil je. Po-

a) v životě tomto i budoucím Hip.

946 ustanovujíc řády a úroky;³⁰ a jsou potud (ještě) její stano-
viště i loviště.³¹ I přišla do města svého do Kyjeva s synem
svým Svatoslavem; a přebývši tu rok jeden,
947 léta 6455 šla Olga do Novohradu, i ustanovila po Mstě
pohosty³² i daně, a po Luze^a) obroky i daně;³³ a loviště její
jsou po vší zemi, znamení³⁴ a města³⁵ i pohosty, a saně její³⁶
stojí v Pleskově po tento den, i vážnice po Dněpru a po
Desně, a vesnice její Olžice též potud jest. A vyřídívši to,
vrátila se k synu svému do Kyjeva, a přebývala s ním v lásce.
[44] 948 XXXI. Léta 6456; léta 6457; léta 6458; léta 6459; léta
955 6460; léta 6461; léta 6462; léta 6463 šla Olga do Hřek,
i přišla do Carohradu. A byl tehdáž císař jmenem Cemský;^{b)}
i přišla k němu Olga, a císař vida ji, ana jest velmi krásné
tvářnosti i důvtipná, podivil se rozumu její, rozmlouval s ní
a řekl jí: „Hodna jsi, abys panovala s námi v městě tomto.“
A ona srozuměvši tomu, řekla k císaři: „Jsem pohanka;
i chceš-li mě pokřtiti, tehdy mě pokřti sám; pakli nechceš,
tehdy se nedám pokřtiti.“ I pokřtil ji císař s patriarchem.³⁷
A osvěcena byvši, radovala se duší i tělem; i poučil ji patri-
arch o víře a řekl jí: „Blahoslavena jsi ty mezi ženami rus-
kými, žes oblíbila světlo, a tmou ostavila; blahoslaviti tebe
budou synové ruští až do posledního rodu vnuků tvých.“
A vypravoval jí o církevním řádě, o modlitbě i o postě,
o almužně i o zachování těla čistého; a ona sklonivši hlavu,
stála jako houba napájitelná, přijímajíc učení, a poklonivši
se patriarchovi, pravila: „Kéž modlitbami tvými, vládyko,
zachráněna budu od síti nepřátelské!“ A bylo jí dáno na křtu
jméno Helena, jakož i někdejší císařová, máti Velikého
Konstantina, (se nazývala). I blahoslavil ji patriarch a prop-
ustil ji. A po křtu pozval ji císař, a řekl jí: „Chci tě pojmuti
sobě za ženu.“³⁸ Ona pak odpověděla: „Kterak mě chceš
pojmuti, když jsi mne sám pokřtil a nazval mě dcerou?
a mezi křesťany toho zákona není, však ty sám víš.“ I řekl
císař: „Přelstila jsi mě, Olga!“ I dal jí dary mnohé, zlato
a stříbro, povlaky a nádoby rozličné, a propustil ji, nazvav

^a) pohosty, *Hip*.

^b) jmenem Konstantin, syn Leonův *Hip*.

ji sobě dcerou. A ona chtěíc domů, přišla k patriarchovi, prosíc, 955
aby blahoslavil dům její, i řekla jemu: „Lidé moji jsou po- [45]
hané, i syn můj, aby mě Bůh zachoval ode všeho zlého.“
I řekl patriarch: „Dítě věřící! v Krista byla jsi pokřtěna,
a v Krista jsi se oblekla, Kristus nechť ochrání tebe, jakož
ochránil Enocha za prvních rodů, a potom Noeho v korábě,
Abrahama před Abimelechem, Lota před Sodomskými,
Mojžíše před Faraonem, Davida před Saulem, tři mládence
v peci (ohnivé), Daniele před zvěří, tak i tebe zbaví od ne-
přítele a od jeho sítí.“ I blahoslavil ji patriarch, a šla s po-
kojem do země své, i přišla do Kyjeva. Toto pak stalo se,
jakož i za Šalomona; přišla královna Ethiopská k Šalomo-
novi, chtěíc slyšeti přemoudré řeči Šalomonovy, a viděla
mnohou moudrost i znamení: tak i tato blažená Olga hle-
dala dobré moudrosti boží; než ona lidské, ale tato boží. Neb
kdo hledají moudrosti, naleznou ji. Moudrost na východištích
opěvává se, a na cestách vodí smělost, a na krajích zábradlných
zvěstuje se, a v branách městských směle rozpráví; neb
kolik let spravedliví drží se ku pravdě, zahanbeni nebudou.^{a)}
Neb od zrostu svého tato blažená Olga hledala moudrosti,
což jest lepší všeho ve světě tomto, i našla perlu mnoho-
cennou, jenž jest Kristus. Neb Šalomon dí: žádost blahověr-
ných naplňuje duši sladkostí,^{b)} i: přilož srdce své k rozumu;^{c)}
kdo milují mě, já je miluji, a kdo hledají mne, naleznou mě.^{d)}
Pravíť Hospodin: Kdo přichází ke mně, nevyženu ho ven.^{e)}
Ta pak Olga přišla do Kyjeva,^{f)} a poslal k ní císař Hřecký,
řka: „Obdařil jsem tě hojně, neb jsi ty pravila ke mně: Jak-
mile se vrátím do Rus, pošlu ti dary mnohé, čeleď, vosk i ko-
žišiny, i vojsko na pomoc.“ I odpověděla Olga, řkouc pos-
lům: „Řekni (císaři): jestliže ty takéž postojíš u mne v Po-
čajně, jako já v zátoce mořské, tehdy ti to dám.“³⁹ A toto
řekši, posly propustila. I přebývala Olga se synem svým

^a) *Přisl. Šalom. I, 20—22.*

^b) *Těž XIII, 20.*

^c) *Těž II, 12.*

^d) *Těž VIII, 17.*

^e) *Evang. S. Jana VI, 37.*

^f) jakož jsme pravili, *Hip*.

980 jej zabiti.“ Vladimír uslyšav to, všel do věžního dvora otcovského, o němž prvé jsme pravili, a sedl tu s družinou svou. I řekl Blud Jaroplukovi: „Jdi k bratru svému a rei jemu: Co mi koli dáš, to já přijmu.“ A Jaropluk šel; i řekl jemu Varažko: „Nechod, kníže, zabijí tě; prchni do Pečeněh a přiveď vojsko.“ Ale neposlechl jeho. I přišel Jaropluk k Vladimírovi. Jak vešel do dveří, proklali jej dva Varahové meči v bokách. Blud pak zavřel dvěře, a nedal za ním vejíti svým. A tak byl zabit Jaropluk. Varažko pak vida, že Jaropluk byl zabit, prchl se dvora k Pečeněhům,^{a)} a stěží přivábil jej zase (Vladimír), zavázav se mu přísahou.

Vladimír pak zléhal ženu bratrovu Hřekyni, a byla těhotná, z kteréž narodil se Svatopluk; neb od hříšného kořene bývá zlý plod: poněvadž bývala máti jeho mniškou, a druhé, že Vladimír ji zléhal kromě manželství, byl tedy dítě cizoložné; a protož ani otec nemiloval jeho, neb byl od dvou otcův, od Jaropluka i od Vladimíra.

Potom pravili Varazi Vladimírovi: „Toto město naše jest, my jsme jeho dobyli, a chceme vzíti na nich výplatu, po dvou hřivnách od člověka.“ I řekl jim Vladimír: „Počkejte, až vám kuny seberou, za měsíc.“ I čekali za měsíc, a nedal jim nic. I řekli Varazi: „Obelstil jsi nás, ukaž nám cestu do Hřek.“ A on řekl jim: „Jděte.“ I vybral z nich muže dobré, [60] moudré a udatné, a rozdal jim města; ostatní pak šli do Carohradu do Hřek. I poslal před nimi posly, vzkázav takto císaři: „Aj, jdou k tobě Varazi, nechtěj jich držeti v městě, sic učiní tobě zle, jakož i zde (učinili), ale rozptyl je různou, a sem nepouštěj nižádného.“

I začal kníže Vladimír panovati v Kyjevě sám jediný. A postavil modly na chlumu vně dvora věžního: Peruna dřevěného, a hlavu jeho stříbrnou, a vous zlatý, i Chrsa, Daždboha i Stříboha, Sima, Regla⁴⁵ i Mokoše. I obětovali jim, nazývajíce je bohy, a přiváděli syny své i dcery, a obětovali je běšům, i poškrvnili zemi třebami svými, a poškrvnila se krví země Ruská i chlum ten. Ale předobrotivý Bůh nechtěl smrti hříšníkův; na tom chlumě nyní stojí chrám sva-

^{a)} a mnoho bojoval s Pečeněhy proti Vladimírovi *Hip. Chleb.*

tého Basilije, jakož později oznámíme. My pak ku předešlé- 980 mu se navratme. Vladimír pak posadil Dobryni, ujce svého, v Novohradě. I přišed Dobryně do Novohradu, postavil^{a)} modlu nad řekou Vlhovem, i obětovali jí lidé Novohradští jako Bohu. Byl pak Vladimír poražen chtivostí ženskou, a byly jemu v manželství oddány: Rogněda, kterou posadil na Lybedi, kdež nyní stojí víska Předslavino, od níž zplodil čtyry syny: Izjaslava, Mstislava, Jaroslava, Vševlada, a dvě dcery; od Hřekyně Svatopluka; od Čechyně Vyšeslava, a od druhé Svatoslava^{b)} a Stanislava; a od Bulharyně Borisa a Gleba; a souložnic měl 300 na Vyšehradě, a 300 v Bělohradě, a 200 na Břestově ve vsi, kterou i nyní zovou Břestovo. A byl i ještě nesyť smilstva, přiváděje k sobě provdané ženy a panny przně; neb byl milovný žen jakož i Šalomon;^{c)} mělť, prý, Šalomon žen 700 a souložnic 300. A byl moudrý, [61] ale nakonec zahynul; tento pak byl nemoudrý, ale nakonec nalezl spasení. Veliký jest Hospodin i veliká síla jeho, a moudrosti jeho není konce.^{d)} Neb zlá jest ženská lest, jakož praví Šalomon, pokáv se, o ženách: Nehleď k zlé ženě, neb med kape od úst ženy nevěstky, na čas lahodí ústům tvým, a naposled hořčejší nade žluč nalezneš; kdo se připojují k ní, vejdou smrtí do pekla; neb nechodí po cestě života, ale bludné jsou stezky její a nemoudré.^{e)} A to praví Šalomon o nevěstkách; o dobrých pak ženách dí: Dražší jest nad kamení drahocenné, muž její raduje se z ní; neb dobře činí muži svému po celý život; hledíc sobě vlny a lnu, dělá rukama svýma, čeho třeba. Podobna jest lodi obchodní, zdaleka sbírá sobě bohatství; i vstává záhy ráno, a dává pokrm domu a práce děvkám. Ohledala pole i koupila je, z prací rukou svých štípila vinici. Přepásavši silně bedra svá, utvrdila ramena svá ku práci, i zakusila, jak dobré jest dělati; a ne-

^{a)} Peruna *Hip.*

^{b)} Svatoslava, Mstislava *Hip.*

^{c)} Pravíť kniha králův Řehořem mnichem o Šalomonovi, že měl žen sedm set atd. *Hip.*

^{d)} *Srov. Žalm CXLIV, 3.*

^{e)} *Přisl. V, 3—6.*

985 nebude mezi námi pokoje, až kamení počne plavati, a chmel počne tonouti.“ I vrátil se Vladimír zase do Kyjeva.
986 Léta 6494 přišli Bulhaři víry Muhametské, řkouce: „Ač jsi ty kníže moudrý a rozšafný, však neznáš zákona; ale věř v zákon náš, i pokloň se Muhametu.“ I řekl Vladimír: „Jaká jest víra vaše?“ Oni pak odpověděli: „Věříme v Boha, a Muhamet učí nás, řka: obřezati údy tajné, a svininy nejísti, vína nepíti, a po smrti s ženami hověti smilné chtivosti; dát Muhamet každému po sedmdesáti ženách krásných, vyběře jednu krásnou a všech krasotu vzloží na tu jednu, a ta bude jemu ženou. A zde, prý, sluší všelikou nečistotu páchat; jest-li kdo na tomto světě chudý, tehdy i tam bude;“^{a)} i jiná mnohá lest, které nelze psáti pro hanebnost. A Vladimír poslouchal jich, neb sám miloval ženy i nečistotu mnohou, a protož poslouchal se zalíbením; ale to jemu bylo nemilé: obřezání údův, a o nejedení mas svinských, a o pití vůbec, i řekl: „Rusům jest pití rozkoš, nemůžem bez toho býti.“

A potom přišli Němci,^{b)} řkouce: „Přišli jsme poslání byvše od papeže.“ I řekli jemu: „Vzkázal ti takto papež: Země tvoje jest jako i země naše, ale víra vaše není jako víra naše; neb víra naše světlo jest, klaníme se Bohu, jenž stvořil nebe i zemi, hvězdy, měsíce vše, co dýše, ale bozi vaši dřevo jsou.“
[65] Vladimír pak řekl: „Jaké jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Postiti se dle možnosti, a když kdo pije neb jí, to vše k chvále boží, praví učitel náš Pavel.“^{c)} I řekl Vladimír Němcům: „Jděte nazpět, protože otcové naši toho jsou nepřijali.“

Uslyšavše to Židé Kozarští přišli, řkouce: „Slyšeli jsme, že přišli Bulharé i Křesťané, učíce tě každý jich víře své; křesťané totiž věří v toho, jehož jsme my ukřižovali; a my věříme v jediného Boha Abrahamova, Izákova, Jakubova.“ I řekl Vladimír: „Co jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Obřezati se, svininy nejísti, ani zaječiny, sobotu světit.“

^{a)} pakli zde jest bohatý, tehdy bude i tam; *Hip.*

^{b)} z Říma *Hip.*

^{c)} 1 *Kor. X, 31.*

A on řekl: „Kde pak jest vaše země?“ A oni odpověděli: 986 „V Jerusalemě.“ On pak řekl: „Jest-li tam i nyní?“ A oni odpověděli: „Rozhněval se Bůh na otce naše, i rozptýlil nás po krajinách pro hříchy naše, a vzdána byla země naše křesťanům.“ On pak řekl: „I kterak vy jiných učíte, sami odvrženi jsouce od Boha i rozptýleni? Kdyby Bůh miloval vás i zákon váš, nebyli byste rozptýleni po cizích zemích; zdali nám téhož chcete přát?“

Potom poslali Hřekové ku Vladimírovi mudrce, řkouce takto: „Slyšeli jsme, že přišli jsou Bulharé, učíce tě, abys přijal víru jich; jich pak víra poškvřňuje nebe i země, kterážto proklati jsou více všech jiných lidí, připodobivše se k Sodomě a Gomoře, na něž pustil Hospodin kamení horoucí a potopil je, i propadli se; jakož i těch očekává den záhuby jich, když přijde Bůh soudit země i zahubí všecky, kdo činí bezpraví a páchají nečistotu; neb tito vyplachují žaludky své, v ústa vlévají a po bradě jim teče, vzpomínajíce Muhameta; též i jich ženy páchají touž nečistotu i jiné horší, od smíšení mužských i ženských okoušejí.“ Slyše to Vladimír, plinul na zemi, řka: „Šeredná to věc!“ Mudřec pak řekl: „Slyšeli jsme i o tom, kterak přišli z Říma poučit vás víře své, a víra jich málem s námi se různí; neb užívají při službách božích chleba přesného, totiž oplatkův, jichžto Bůh neustanovil, ale poručil chlebem sloužiti, i ustanovil apoštolům, vzav chléb a řekl: Totoť jest tělo mé, lámáno za vás. Takéž i číši vzav, řekl: Totoť jest krev má nového zákona.“^{a)} Tito pak toho nečiní, nezachovali jsou víry.“ I řekl Vladimír: „Přišli ke mně Židé, pravíce, že: V koho Němci a Hřeci věří, toho jsme my ukřižovali.“ A mudřec odpověděl: „Pravda jest, že v toho věříme; neb to jich proroci prorokovali, že se Bůh narodí, a jiní, že bude ukřižován i pohřben, a v třetí den že vstane z mrtvých i vstoupí na nebesa; oni pak ty proroky zabíjeli, a jiní vyháněli. Když pak se naplnilo jich proroctví, sstoupil na zemi, a dal se ukřižovati, a vstav z mrtvých na nebesa vstoupil. A potom očekával jich pokání po čtyřicet a šest let, ale nepokáli se; i poslal na ně Římány,

^{a)} *Mat. XXVI, 26—28; 1 Kor. XI, 24—25.*

986 i navrátili se do Jerusaléma, a byli neustále v chrámě. Když uplynulo padesát dní, sstoupil Duch svatý na apoštoly. Přijavše dar svatého Ducha rozešli se na vše strany, učíce a křtíce vodou.“

I řekl Vladimír: „Proč narodil se z ženy, a na dřevě dal se ukřižovati a vodou pokřtiti?“ — Mudřec pak řekl jemu: „Proto, že s prvopočátku rod lidský zhřešil ženou, (neb) ďábel přelstil Ěvou Adama, a tento pozbyl ráje; takéž i Bůh pomstil na ďáblu: ženou nejprvé přemožen byl ďábel, neb ženou s počátku pozbyl Adam ráje; ze ženy pak vtěliv se Bůh, kázal do ráje vjíti věrným. A že na dřevě byl ukřižován, to proto, že se stromu okusiv, pozbyl ráje; Bůh pak na dřevě muku trpěl, aby dřevem ďábel byl přemožen, a od dřeva život přijali spravedliví. A vodou stalo se obnovení, poněvadž za Noe, když rozmnožili se hříchové mezi lidmi, dopustil Bůh potopu na zemi, a potopil lidi vodou; protož řekl [82] Bůh: Poněvadž pohubil jsem vodou lidi pro jich hříchy, nyní opět vodou očistím hříchy lidem, obnovením vodou; neb Židovský rod v moři očistil se od egyptského zlého zvyku, poněvadž s počátku byla nejprvé voda, neb řečeno jest: „Duch boží vznášel se povrch vody;“ protož i nyní křtí se vodou i duchem. Předoznámení bylo nejprvé vodou, jakož Gedeon předoznamil dle toho. Když přišel k němu anděl, vele jemu táhnouti na Madianské, on zkoušeje řekl k Bohu, položiv rouno na humně: Bude-li po vsí zemi rosa a na rouně sucho. I stalo se tak. To pak předoznamovalo, že cizozemci byli prvě suchota a Židé rosa, a potom na cizích zemích byla rosa, jenž jest svatý křest, a na Židech suchota. I proroci předpovídali, že vodou bude obnovení. Když pak apoštolé učili po všem obývaném světě věřiti v Boha, jichž učení my Hřeci jsme přijali, veškerá země obývaná věří jich učení. Ustanovil pak jest Bůh jeden den, v kterýž bude souditi, přijda s nebes, živé i mrtvé, i odplatí každému podlé skutků jeho: spravedlivým dá království nebeské a krasotu nevýslovnou, radost bez konce a nesmrtelnost věčnou; hříšníkům pak muku plamennou i červa neustálého, a muce jich nebude konce. A takto budou mučeni, kdo nevěří v Boha

našeho Ježíše Krista: mučen bude v ohni, kdo se nepokřtí.“ 986

A toto pověděv, ukázal Vladimírovi oponu, na které byl vymalován soud poslední Hospodinův; i ukázal jemu po pravici spravedlivé, ani v radosti vcházejí do ráje, a po levici hříšníky, ani jdou v muku. A Vladimír vzdechnuv, řekl: „Blaze těm po pravici, ale hoře těm po levici!“ A on řekl: „Chceš-li po pravici se spravedlivými státi, tehdy dej se pokřtiti.“ Vladimír pak uložil to na srdci svém, řka: „Po- [83] čkám ještě málo!“ chtěje vyzpytovat všecky víry. Jemu pak Vladimír udělil dary mnohé i propustil jej se ctí velikou.

XLI. Léta 6495 svolal Vladimír bojary své i starší městské, a řekl jim: „Aj, přišli ke mně Bulharé, řkouce: Přijmi zákon náš! A potom přišli Němci, i ti chválili zákon svůj. Po těch přišli Židé. A aj, naposledy přišli Hřeci, tupili všecky zákony, a svůj vychvalovali, i mnoho mluvili, vypravujíce, (co se přihodilo) od počátku světa, o bytí všehomíra; a vypravování jich důvtipné jest, a divno je slyšeti, a milo každému jich poslouchati. I vypravují také, že jest druhý svět: a kdo, prý, vstoupí v naši víru, tehdy po smrti opět vstane, a neumře na věky; pakli v jiný zákon vstoupí, tehdy na onom světě v ohni hořeti bude. Co soudíte o tom? co tomu říkáte?“ I odpověděli bojaré a starší: „Víš, kníže, že svého nikdo nehaní, ale chválí. Chceš-li dokonale vyzpytovat, tehdy máš u sebe muže: pošli je a vyzpytuj každého jich službu, a jak kdo slouží Bohu.“ I líbila se řeč tato knížeti i všem lidem; vybrali muže moudré a opatrné, počtem deset, a řekli jim: „Jděte nejprvé do Bulhar, a vyzpytujte víru jich i službu.“ A oni šli, a přišedše tam, viděli hanebné skutky jich i klanění v modlitebnici; i vrátili se do země své. I řekl jim Vladimír: „Jděte opět do Němec, shledněte takéž, a odtud jděte do Hřek.“ Oni pak přišli do Němec, a shledavše kostelní službu jich, odebrali se do Carohradu, i přišli k císaři. Císař zkoumal, pro kterou příčinu přišli, a oni mu vypravili všecko, co bylo. Uslyšav to císař, byl rád, a čest velikou učinil jim v tento den. Nazejtří poslal k patriarchovi, řka takto: „Přišli Rusové zpytovat víry naší; připrav chrám i kněžstvo, a sám přistroj se v kněžské řízy, ať vidí slávu [84]

987 Boha našeho.“ Uslyšav to patriarch, dal svolati kněžstvo, a jakož jest obyčej, učinili svátek, a kadidla zapálili, a zpěvy i sbory sestavili. I šel^{a)} s nimi do chrámu, a postavili je na prostranném místě, ukazující krasotu chrámovou, zpěvy i služby biskupské, přísluhování diakonův, a vykládající jim, kterak slouží Bohu svému. A oni u vytržení jsouce, divili se, i pochválili službu jich. I povolali je císařové Basilij a Konstantin k sobě, a řekli jim: „Jděte do země své;“ i propustili je s dary velikými a s počestností. Oni pak přišli do země své, a kníže svolal své bojary a staří. I řekl Vladimír: „Aj, přišli poslaní naši muži, slyšme od nich, co bylo.“ I řekl: „Vypravujte před družinou.“^{b)} A oni řekli: „Šli jsme nejprvé do Bulhar a dívali jsme se, jak se poklánějí v chrámě, totiž v modlitebni: stojíce bez pasu, pokloní se a sedne, i hledí sem a tam jako běsný, a není radosti mezi nimi, ale zármutek a smrad veliký; není dobrý jich zákon. I přišli jsme do Němec, a viděli jsme, kterak ve chrámech mnohé služby konali,^{c)} ale krasoty neviděli jsme nižádné. I přišli jsme pak do Hřek, a vedli nás, kde slouží Bohu svému, a nevěděli jsme, na nebi-li jsme byli, nebo-li na zemi: neb není na zemi takového podívání, ani krásy takové, i neumíme toho ani pověditi; toliko to víme, že tam Bůh s lidmi přebývá, a jich služba boží jest lepší než ve všech jiných zemích. My tedy nemůžeme zapomenouti krásy té; neb každý člověk, když okusí prvé sladkosti, potom hořkosti nepřijímá: tak [85] ani my nechceme zde býti.“ I odpověděli bojaré, řkouce: „Kdyby špatný byl zákon hřecký, nebyla by ho přijala bába tvá, Olga, kteráž byla moudřejší nade vše lidi.“ A Vladimír odpovídaje řekl: „Kde tedy přijmeme křest?“ A oni pravili: „Kde ti libo.“ A když minul rok,

988 XLII léta 6496 táhl Vladimír s vojskem na Korsuň, město hřecké, a zavřeli se Korsuňané v městě. I stál Vladimír ob tu stranu města v přístavu, jedno střeliště vzdáli od města; i bránili se z města silně. Vladimír pak oblehl

^{a)} císař *Hip. a Sof. vr.*

^{b)} kde jste byli a co jste viděli *Hip.*

^{c)} kterak ve chrámě konali službu *Hip.*

město, a lidé v městě ochábli. I řekl Vladimír k měšťanům: 988 „Nevzdáte-li se, i po tři léta chci tu státi.“ A oni nedbali toho. Vladimír pak zřídil vojsko své, a dal sypati k městu násyp. Zatím, co tito sypali, Korsuňané podkopavše zeď městskou, sypanou zemi kradli a nosili k sobě do města, sypající ji prostřed města; vojínové pak přisypávali více, a Vladimír stál. A aj, muž jeden Korsuňský, jmenem Anastas, střelil, napsav takto na střele: „Studnice, kteráž jest za tebou od východu, z té voda teče po troubě: kopej a přejmi.“ I uslyšav to Vladimír, pohledl na nebe a řekl: „Vyplní-li se toto, dám se pokřtiti.“ A tu hned kázal kopati naproti trubám, a přejali vodu; lidé oslábli žízni pro nedostatek vody a vzdali se. A Vladimír vešel do města i družina jeho. I poslal Vladimír k císařům, Basilijovi a Konstantinovi, řka takto: „Aj, vzal jsem slavné město vaše, a slyším toto, že máte sestru, která jest ještě pannou; jestliže jí za mě nevdáte, učiním městu vašemu, tak jakož jsem to-muto učinil.“ I uslyšavše to císařové, byli zarmouceni, a oznámili mu, řkouce takto: „Nesluší křesťanům pohany za muže bráti a za ně vdávati; pokřtíš-li se, tehdy i toho dosáhneš, i království nebeské obdržíš, a budeš s námi jedné [86] víry; pakli toho nechceš učiniti, nemůžem vdáti sestry své za tě.“ Uslyšav to Vladimír, řekl poslaným od císařův: „Povězte císařům takto: že já se pokřtiti dám; že jsem vyzpytoval již prvé těchto dnů zákon váš, a líbí mi se víra vaše i služby boží, jakož mi o nich oznámili poslaní námi mužové.“ I uslyšavše to císařové, byli rádi a přemlouvali sestru svou, jmenem Annu, i poslali ku Vladimírovi, řkouce: „Dej se pokřtiti, a tehda pošleme sestru svou k tobě.“ Vladimír pak řekl: „Nechť přijdou se sestrou vaší a pokřtí mne.“ I poslechli císařové a poslali sestru svou, a s ní některé vysoké důstojníky a duchovní. A ona nechtěla jíti: „Jako do zajetí,“ prý, „jdu, lépe bylo by mi zde umřít!“ I řekli jí bratří: „Což, obrátí-li nějak Bůh tebou zemi Ruskou na pokání, a zemi Hřeckou zbavíš od lité války; vidíš-li, jak mnoho zlého způsobili Rusové Hřekům? a i nyní, nepůjdeš-li, též učiní nám.“ A sotva ji přinutili. Ona pak sedajíc do korábu,

988 líbala^a) příbuzné své s pláčem, i odebrala se přes moře. A když přišla k Korsuni, vyšli Korsuňané s poklonou, i uvedli ji do města, a posadili ji v paláce. Božím pak řízením v týž čas rozstonal se Vladimír očima, i neviděl ničehož a rmoutil se velmi.^b) I poslala k němu císařovna, řkouc: „Chceš-li pozbyti nemoci této, tehdy dej se brzy pokřtiti; nedáš-li, tehdy toho neduhu nepozbudeš.“ Uslyšav to Vladimír, řekl: „Bude-li toto pravda, tehdy v pravdě veliký bude Bůh křesťanský.“ I poručil, aby ho pokřtili. A biskup Korsuňský s kněžími císařovninými, dav prvé naučení, pokřtil Vladimíra; jakmile vzložil naň ruku, ihned prozřel. A vida Vladimír toto náhle uzdravení, velebil Boha, řka: „Nyní teprvé spatřil jsem Boha pravého!“ Když pak to viděli družina jeho, mnozí pokřtiti se dali. A byl pokřtěn ve chrámě svatého Basilije, a stojí chrám tento v městě Korsuni na místě uprostřed města, kde trh mívajjí Korsuňané; palác pak Vladimírův s kraje chrámu stojí po tento den, a císařovnin palác za oltářem. A po křtu přivedl císařovnu na oddavky. Ti pak, kteří toho právě nevědí, praví, že se dal pokřtiti v Kyjevě; a jiní pravili, že ve Vasilevě; jiní pak opět jináče vypravují. Když pak Vladimír byl pokřtěn, učili jej víře křesťanské, řkouce takto: „Ať neoklamou tebe někteří z kacířův, ale věř, takto řka: Věřím v jednoho Boha Otce, všedržitela, tvůrce nebe i země — až do konce tu víru. A pak věř v jediného Boha Otce nezrozeného, i v jediného Syna zrozeného, i v jediného svatého Ducha vycházejícího: tři osoby dokonalé, myslné, rozdílné číslem i osobou, ale ne božstvím; neb rozděljuje se nerozdílně, a spojuje se nesměsitelně. Neb Bůh Otec vždy týž přebývá v otcovství, nezrozený, bez počátku, počátek i příčina všech, jediným nezrozením starší on nežli Syn a Duch, z něhož rodí se Syn přede všemi věky, a vychází Duch svatý bez času i bez těla; ve spolek Otec, ve spolek Syn, ve spolek Duch svatý jest. Syn rovný bytostí otci a bez počátku jako otec, zrozením toliko různí se od Otce i od Ducha. Duch jest přesvatý, Otci i Synu

^a) bratry a Hip.

^b) i nevěděl, co si počítí Hip.

rovný bytostí a věčný. Neb Otci otcovství, a Synu synovství, svatému pak Duchu vycházení (náleží). Neb ani Otec nepřechází v Syna nebo v Ducha, ani Syn v Otce i v Ducha, ani Duch v Syna nebo v Otce; nehnuteľnéť jsou vlastnosti jich. Ne tří bohové, jediný Bůh, poněvadž jediné [88] božství ve třech osobách jest. Z vůle pak Otce i Ducha, aby spasil tvory své, vyšel z otcovského lůna, od něhož neodstoupil, a všed v panenské lože přechisté jako boží símě, přijal tělo životné, mluvné i rozumné, prvé nebývalé, a vyšel Bůh vtělený, zrodiv se nevyslovitelně, i panenství matka zachovala bez porušení; netrpěl smíšení, ani rozmíšení, ani proměny, ale zůstav, kým byl, stal se, kým nebyl, přijav podobu sluhy pravdivé, a ne klamně, ve všem mimo hřích nám byl podoben; neb dobrovolně zrodil se, dobrovolně počal plakati, dobrovolně žádati, dobrovolně pracoval, dobrovolně ustrašil se, dobrovolně umřel, pravdivě a ne klamně: vše to skutečné, darmo nepravěné strasti člověčenstva. A dav se ukřižovati, smrt podstoupil nevinně, vstav z mrtvých v těle svém, bez těla zetlení na nebesa vstoupil, i sedl po pravici Otce, a přijde opět ve slávě soudit živých i mrtvých; jakož vstoupil s tělem svým, tak i sestoupí. K tomu jediný křest vyznávej vodou i duchem, přistupuj k nejsvětějším tajnostem, věř ve skutečné tělo i krev, přijmi církevní podání, a klaň se čestným obrazům, klaň se čestnému dřevu kříže i všelikému kříži, svatým ostatkům i svatým nádobám. Věř také sedmi sborů svatých otcův, jichž prvý jest v Nicei tří set a osmnácte (otcův svatých), kteří prokleli Aria, i prohlásili víru bezúhonnou a pravou. Druhý sbor v Konstantinově městě (Carohradě) svatých otcův sta a padesáti, kteří prokleli Macedonia duchoborce, i prohlásili Trojici jednobytnou. Třetí pak sbor v Efese svatých otcův dvou set na Nestoria, jehož proklevě prohlásili svatou Rodičku Boží. Čtvrtý sbor v Chalcedoně svatých otcův šesti set a třiceti, na Evtichia a Dioskora, jež prokleli svatí otcové, vyhlásivše [89] za dokonalého Boha i dokonalého člověka pána našeho Ježíše Krista. Pátý sbor v Carohradě svatých otcův sta a šedesáti a pěti na Origenova podání a na Evagria, jež prokleli svatí

988 otcové. Šestý sbor v Carohradě svatých otcův sta a sedmdesáti na Sergia i Cyra, jež prokleli svatí otcové. Sedmý sbor v Nicei svatých otcův tří set a padesáti, prokleli ty, kteří se neklaní obrazům. A nepřijímej učení od latiníkův, jichž učení zkaženo jest; neb vejdouce do chrámu neklaní se obrazům, ale stoje pokloní se, a pokloniv se udělá kříž na zemi a líbá, a zdvihnuv se stane na něm nohama; leže tedy líbá, a vstana šlape po něm. Toho totiž apoštolé neustanovili, neb ustanovili jsou apoštolé kříž postavený líbati, i obrazy ustanovili líbati. Neb Lukáš evangelist nejprve vymalovav (obraz Krista pána) poslal do Říma, jak vypravuje Basilij. Obraz na první postavu přechází. Pak také zemi nazývají mateří; jest-li však jim země máti, tehdy otec jim jest nebe, a na počátku stvořil Bůh nebe, též i zemi. Tak říkají: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Jest-li po jich rozumu země máti, proč tedy plijete na máteř svou? tuto ji líbáte, a pak zase poškvřňujete! A toho prvé Římané nečinili, ale napravovali na všech sbořích, scházejíce se z Říma i ze všech stolic; neb na prvním sboru, jenž byl na Aria v Nicei, z Říma Silvester poslal biskupy i kněze, z Alexandrie Athanas, z Carohradu Mitrofan poslal biskupy od sebe: tak napravili víru. A na druhém sboru byl z Říma Damas, a z Alexandrie Timothej, z Antiochie Melecij, a Cyril Jerusalémský a z Carohradu Řehoř bohoslovec. Na třetím pak sboru Celestin [90] Římský, Cyril Alexandrský, Juvenal Jerusalémský. Na čtvrtém pak sboru Leont Římský, Anatol Carohradský, Juvenal Jerusalémský. Na pátém sboru Římský Vigil, Evtich z Carohradu, Apolinar Alexandrský, Domin Antiochijský. Na šestém sboru z Říma Agathon, Jiří z Carohradu, Theofan Antiochijský, z Alexandrie Petr mnich. Na sedmém sboru Adrian z Říma, Taras z Carohradu, Polician Alexandrský, Theodorit Antiochijský, Eliáš Jerusalémský. A ti všickni se svými biskupy scházejíce se napravovali víru. Po sedmém pak sboru Petr breptavý s jinými šed do Říma a stolicí opanovav, zkazil víru, odtrhnuv se od stolice Jerusalémské, i Alexandrské, i Carohradské, i Antiochijské. Ti vzbouřili celou Itálii, rozsívajíce učení své různě; a protož

drží ne jedno vyznání víry, nébrž různé; neb někteří kněží 988 jedinou ženu sobě pojavše slouží, a jiní do sedmi žen pojímajíce slouží, jiné pak mnohé věci různé drží, jichž učení se varuj. A rozhřešují také hříchy na daru, což jest nade vše nejhorší. Bůh tebe, kníže, od toho zachovej!“

XLIII. Vladimír potom pojal s sebou císařovnu i Anastasa a kněží Korsuňské s ostatky svatého Klimenta i Theba, učeníka jeho, a vzal také s sebou nádoby chrámové i obrazy pro blahoslavenství své. A vystavěl v Korsuni chrám^{a)} na hoře, kterouž uprostřed města nasypali, kradouce násyp, kterýžto chrám stojí po tento den. A vzal tu také ještě dvě modly a čtyry koně měděné, kteréž i nyní ještě stojí za svatou Boží Rodičkou, o nichž nevědomí domnívají se, že jsou mramorovy. Vydal pak opět Korsuň Hřekům za věno pro císařovnu, a sám přišel do Kyjeva. Jakmile tam přišel, poručil modly vyvrátiti, některé rozsekati, a jiné v oheň [91] uvrhnouti; Peruna pak poručil přivázati koni k chvostu a vleci s Hory po Bořičevu na potok,⁴⁹ a dvanácte mužův ustanovil, aby jej bili proutím: a to ne proto, jako by dřevo cítilo, ale na potupu běsu, jenž oklamával tou podobou lidí, aby odplatu dostal od lidí. Veliký jsi, Hospodine! divní skutkové tvoji:^{b)} včera ctěn od lidí, a dnes potupen. Když pak jej vlekli po potoku k Dněpru, plakali proň nevěrní lidé, neb ještě nebyli přijali svatého křestu. A přivleče, vhodili jej do Dněpru. I ustanovil Vladimír (lidí) některé, řka: „Přistane-li kde, vy odstrkujte jej od břehu, dokud neprojde skrze prahy; a potom jeho zanechte.“ A oni ten rozkaz vykonali. Jakmile jej pustili, a prošel skrze prahy, vyvrhl jej vítr na písčinu, a odtud nazvána jest písčina Perunova, jakož i po tento den slove. A potom Vladimír poslal po všem městě, řka: „Neobrátí-li se kdo zejtra na řece (na víru křesťanskou), budiž bohatý, nebo chudý, nuzný, nebo služebný, bude mi nepřítelem.“ Uslyšavše to lidé, šli s radostí, radující se a řkouce: „Kdyby toto nebylo dobré, nebyli by kníže a bojaré toho přijali.“ Nazejtří pak vyšel Vla-

^{a)} sy. Jana Křtitele Hip.

^{b)} Žalm CXLIV, 3.